

HISTORIA WOJSKOWEGO KLUBU SPORTOWEGO „PODHALANIN” W WADOWICACH

POWSTANIE JEDNOSTKI

W Wadowicach przy ul. Wojska Polskiego 17 znajduje się duży obiekt, w którym aktualnie mieści się hotel „Podhalanin”. Wybudowany w 1830 r. przez Austriaków od początku swego istnienia służył jako Cesarsko-Królewski Szpital Armii Austriackiej, z przeznaczeniem dla żołnierzy stacjonujących w mieście.

Przy ulicy Lwowskiej w koszarach umieszczono niektóre bataliony austriackiego 56 pułku piechoty, a przy ulicy Wiedeńskiej (obecnie Mickiewicza) oddział konnicy 2 pułku ułanów austriackich. Tenże oddział konnicy korzystał później z koszar przy ulicy Zatorskiej (obecnie Wojska Polskiego), mieszczących się również w interesującym nas obiekcie „Podhalanina”.^{1,2}

Po I wojnie światowej szpital wojskowy funkcjonował jeszcze do około 1923 roku.^{3,4}

W okresie międzywojennym w koszarach przy ulicy Zatorskiej przebywały regimenty konne 12 Pułku Piechoty, artyleria pułkowa, tabor, zwiad konny etc. W Wadowicach koszary nazywano „Chocimskimi”.^{5,6}

W okresie II wojny światowej budynek przekształcono ponownie na szpital. Zaraz po 1945 r. obiekt przejął 18 Kołobrzeski Pułk Piechoty, który stacjonował w Wadowicach przez prawie 10 lat.⁷ W 1956 r. została utworzona jednostka wojskowa pod nazwą „Samodzielny Batalion Piechoty Górskiej”. Dowództwo jednostki KBW Ziemi Krakowskiej szukało koszar na terenie Podhala. Na tak dużym obszarze nie znaleziono odpowiedniego budynku z zapleczem. Dlatego na siedzibę jednostki wybrano Wadowice i budynek przy ul. Wojska Polskiego. 20 grudnia 1956 r. przybyli do jednostki rekruci z rocznika 1935. Byli to mężczyźni z powiatów: Nowy Targ, Nowy Sącz i Żywiec. 13 stycznia 1957 r. batalion złożył uroczystą przysięgę wojskową na placu Kościuszki w Wadowicach. Na uroczystości byli obecni: dowódca KBW gen. bryg. Muś, przedstawiciele władz wojewódzkich, terenowych oraz rodziny żołnierzy składających przysięgę. Wojsko było ubrane w tradycyjne peleryny oraz kapelusze z piórem. Od chwili założenia jednostki nawiązała się ścisła współpraca między wojskiem a organizacjami politycznymi, władzami terenu i Wadowic oraz innymi organizacjami. Żołnierze z wadowickiej jednostki brali udział w defiladach wojskowych w Poznaniu, Łodzi, Warszawie, na Śląsku a także w Krakowie. Podhalańczycy byli obecni również na wielu innych uroczystościach, jak odsłonięcie pomników: Krzasławice (1957), Kasina Wielka, Pole Grunwaldzkie, Maków Podhalański, Andrychów. Ludność regionu mogła liczyć na pomoc ze strony wojska podczas klęsk żywiołowych. Gdy wylewały rzeki Skawa, Sufa, Raba żołnierze z wadowickiej jednostki pomagali w ewakuacji ludzi oraz ich dobytku. Wielką odwagą odznaczyli się Podhalańczycy

w ratowaniu przed zalaniem wodą zakładów w Oświęcimiu i Świnnej Porębie, a także w usuwaniu awarii urządzeń fabrycznych A.Z.P.B. (zwalenie się komina fabrycznego). W akcjach ratunkowych wyróżnili się: por. Marian Sienkiewicz, mjr Urbańczyk, sier. Tadeusz Bobrek, sier. Markiewicz, szer. Stefan Hajduk, szer. Adam Sanetra.⁸ Jednostka brała czynny udział w pracach wykonywanych na rzecz gospodarki narodowej; budowie zapory w Brennej, przy żniwach i wykopkach, przy budowie ośrodka wczasowego dla dzieci, i szkoły w Świnnej Porębie, akcjach porządkowania i upiększania Wadowic.

Wojsko z jednostki podhalańskiej było przygotowywane przede wszystkim do zadań przeciw dywersyjnym. Formacja miała działać w górach, dlatego wybierano najsprawniejszych mężczyzn do służby w wadowickiej jednostce. Prowadzone ćwiczenia w terenach górsko-leśnych na początku istnienia formacji, miały charakter doświadczalny. Jednostka miała problemy w przygotowaniu kadry dowódczej, a brak instruktorów w szkoleniu górsko-taterniczym stanowił dużą przeszkodę w osiągnięciu dobrej dyspozycji wojska. Z pomocą przyszło Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe z Zakopanego. W przeszkoleniu żołnierzy brali udział najlepsi instruktorzy-taternicy: Krzysztof Berbeka, Jan Krupski, Ryszard Wawro, Wojciech Wawrytko, Ludwik Zięblic i inni. Zakopiańczycy wiele nauczyli kadrę oficerską i podoficerską, dając jednostce dobrych wojskowych instruktorów. A oto niektórzy z nich: kpt. Józef Rachwalik, por. Marian Cichocki, por. Kazimierz Górski, por. Lech Pawłowski, por. Kazimierz Szymański, sier. Wiesław Janik.

Koszary. Zdjęcie z przełomu XIX/XX w.

Zajęcia były prowadzone w Tatrach, Bieszczadach, Beskidach w trudnych warunkach terenowych i atmosferycznych. Organizowano biwaki w lecie i w zimie. Żołnierze uczyli się, jak działać sprawnie w specyficznych warunkach. Prowadzono i doskonalono jazdę na nartach. Jednostka była dobrze wyposażona w sprzęt narciarski i taterniczy. Dysponowała również sprzętem jucznym oraz końmi niezawodnymi w terenie górskim. Przy pomocy koni przenoszono broń, żywność, środki łączności i inny sprzęt wojskowy. Na stan wyszkolenia żołnierzy pozytywnie wpływała rywalizacja indywidualna i zespołowa.⁹

Zajęcia były prowadzone w Tatrach, Bieszczadach, Beskidach w trudnych warunkach terenowych i atmosferycznych. Organizowano biwaki w lecie i w zimie. Żołnierze uczyli się, jak działać sprawnie w specyficznych warunkach. Prowadzono i doskonalono jazdę na nartach. Jednostka była dobrze wyposażona w sprzęt narciarski i taterniczy. Dysponowała również sprzętem jucznym oraz końmi niezawodnymi w terenie górskim. Przy pomocy koni przenoszono broń, żywność, środki łączności i inny sprzęt wojskowy. Na stan wyszkolenia żołnierzy pozytywnie wpływała rywalizacja indywidualna i zespołowa.⁹

W 1979 r. Samodzielny Podhalański Batalion Piechoty Górskiej z wadowickich koszar został przeniesiony do Krakowa. W latach 1980-1993 prowadzono generalny remont budynku. Od 1993 roku koszary zostały przekształcone w Wojskowy Dom Wypoczynkowy „Podhalanin”.

Co pewien czas odbywają się tu szkolenia żołnierzy. Hotel dysponuje bardzo dobrą bazą: pokoje sypialne, nowoczesna kuchnia, stołówka na 120 osób, sale wykładowe, strzelnica, boiska do tenisa ziemnego i siatkówki. Ponadto można korzystać z uroków jazdy konnej pod okiem instruktorów. Obecnie w hotelu organizowane

są przyjęcia okolicznościowe, wesela, bankiety, studniówki, obozy letnie i zimowe dla młodzieży.¹⁰

UTWORZENIE KLUBU SPORTOWEGO

Wojskowy Klub Sportowy „Podhalanin” powstał 2 stycznia 1958 r. Na początku działały w nim dwie sekcje: piłki nożnej i narciarska. W pierwszych latach w skład zarządu wchodził: prezes kpt. Marian Olesiak, wiceprezes d/s. organizacyjnych Tadeusz Kaczmarek, wiceprezes d/s sportowych por. Marian Cichocki, wiceprezes d/s finansowych Adam Pawelec, sekretarz Eugeniusz Górski, członkami zarządu byli sier. Tadeusz Bobrek, Jan Bednarz, Adam Dyc, por. Kazimierz Górski, Józef Górszczyk, sier. Józef Markiewicz, Walter Nowak, Marian Tomczyk, Tadeusz Szymański, Władysław Zoń.

Zainteresowanie nowopowstałym klubem w jednostce i w mieście Wadowice było duże. Po roku działalności na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym 10 grudnia 1959 r. było aż 150 członków.¹¹

W 1960 r. zarząd klubu stanowili: prezes kpt. Marian Olesiak, wiceprezes d/s organizacyjnych kpt. Roman Kluba, wiceprezes d/s sportowych Stanisław Pławny, sekretarz Eugeniusz Górski, skarbnik Jerzy Trela, ponadto w skład zarządu weszli: Bogusław Banaś, sier. Tadeusz Bobrek, por. Marian Cichocki, Józef Cygankiewicz, Jeremi Gajewski, Kazimierz Górski, Mieczysław Ilnicki, Zenon Kryszak, Adam Pawelec, Władysław Zoń. W 1960 r. klub liczył 241 członków w tym 15 członków zarządu, 61 zawodników czynnie uprawiających sport oraz 165 członków wspierających.¹² Składy zarządów WKS „Podhalanin” zmieniały się na przełomie lat. Niektórzy odchodzili, rezygnowali, a niektórzy pozostawali z klubem na wiele lat. Od 1960 r. działało kilku prezesów: ppłk Roman Kluba, Józef Cygankiewicz, ppłk Stanisław Korcz.¹³ Zarząd w ciągu roku spotykał się od 8 do 13 razy. Liczba członków rosła. W 1965 r. było aż 224 członków zwykłych, nadzwyczajnych 62, honorowy 1, w sumie 286. Niestety, od 1966 r. było ich coraz mniej.¹⁴ WKS „Podhalanin” podlegał Federacji Klubów Sportowych „Gwardia”. Klub posiadał swój statut, który został wprowadzony w życie zaraz na początku działalności. A oto dziewięć punktów statutu:

I - nazwa, teren działalności i siedziba. Pełna nazwa klubu brzmi: Wojskowy Klub Sportowy „Podhalanin” w Wadowicach. Terenem działalności jest miasto i powiat Wadowice. WKS „Podhalanin” opiera swą działalność o resort Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i zrzesza się w Federacji „Gwardia”. Klub powinien posiadać wśród swoich członków 60% pracowników MSW lub ich rodzin.

II - cele i środki działania WKS „Podhalanin”.

Celem WKS „Podhalanin” jest: krzewienie kultury fizycznej i sportu wśród społeczeństwa, objęcie zajęciami sportowymi wszystkich członków klubu oraz wytworzenie atmosfery koleżeństwa. Klub osiąga swe cele przez: organizowanie zawodów, imprez sportowych, obozów sportowych, budowanie i utrzymanie obiektów sportowych.

III - Członkowie klubu ich prawa i obowiązki.

Członkiem WKS „Podhalanin” może być każda osoba, która przestrzega statutu i opłaca składki członkowskie. Członkowie mają prawo: reprezentować barwy i nosić odznakę klubu, uprawiać sport w ramach klubu, uczestniczyć w kursach i obozach organizowanych przez klub, uczestniczyć w działalności klubu z prawem

głosu, krytykować, wysuwać wnioski i postulaty, wybierać i być wybieranym do władz klubu. Członkowie mają obowiązek: przestrzegać statutu, regulaminów, uchwał i poleceń władz klubu, regularnie opłacać składki członkowskie klubu, podnosić swą sprawność fizyczną oraz z należytą ambicją bronić barw klubu, przestrzegać dyscypliny sportowej klubu, wciągać członków w szereg klubu. Członkowie mogli być wyróżniani za wykonywanie zadań i obowiązków, za aktywną pracę nad rozwojem sportu oraz za wybitne osiągnięcia sportowe. Mogli również być karani za niestosowanie się do postanowień statutu, regulaminów, niepłacenie składek i inne przekroczenia.

IV-Zasady organizacji WKS „Podhalanin”.

Wszystkie władze klubu wybierane są przez członków i zobowiązane są do składania sprawozdań ze swej działalności. Niższe władze klubu podlegają wyższym. Podstawowym ogniwem organizacyjnym klubu jest sekcja sportowa danej dyscypliny sportowej, która należy do danego związku.

V-Władze WKS „Podhalanin”

Władzami klubu są:

- a) Walne Zebranie Klubu lub Konferencja Delegatów Sekcji ma za zadanie:
    - rozpatruje oraz zatwierdza sprawozdania zarządu klubu, komisji rewizyjnej i udziela absolutorium ustępującemu zarządowi
    - wybiera zarząd klubu i komisję rewizyjną
    - walne zebranie klubu wybiera zarząd klubu w ilości 15-25 osób i komisję rewizyjną w ilości 3-5 osób.
  - b) Walne zebranie sekcji:
    - wybiera kierownictwo sekcji
    - rozpatruje oraz zatwierdza sprawozdania kierownictwa
    - rozpatruje budżet sekcji i przedstawia go zarządowi klubu
  - c) Komisja rewizyjna:
    - kontroluje działalność finansowo-gospodarczą
    - kontroluje szybkość właściwego trybu załatwiania wszystkich spraw
    - komisja rewizyjna przeprowadza w ciągu roku co najmniej dwie kontrole.
- Zarząd klubu wybiera ze swego grona prezydium w składzie 7-11 osób: przewodniczącego, 2-3 wiceprzewodniczących, 6 członków, sekretarza. W skład zarządu z głosem doradczym wchodzi: przewodniczący rady trenerów oraz kierownicy sekcji.

Zarząd klubu ma za zadanie:

- wykonywać uchwały dyrektywy walnego zebrania lub delegatów sekcji oraz państwowych organów powołanych do kierowania kulturą fizyczną i sportem
- kierowanie na swoim terenie całokształtem działalności klubu
- uchwalać budżet klubu
- powoływać radę trenerów

Kierownictwo sekcji wybiera się w ilości 3 lub więcej osób a mianowicie: kierownik, zastępca, sekretarz, członkowie.

Kierownictwo sekcji ma za zadanie:

- realizować uchwały walnego zebrania
- kierować całokształtem działalności sekcji między walnymi zebraniem

- opracowywać plan pracy, oraz budżet sekcji
- kierować pracą trenerów i instruktorów

Zebraania kierownictwa sekcji winny odbywać się co najmniej dwa razy w miesiącu.

VI-Środki finansowe, dysponowaniem majątkiem, sposób zaciągania zobowiązań.

Fundusze klubu stanowią:

- składki członkowskie i opłaty wpisowe
- dochody z imprez i obiektów sportowych
- dotacje Federacji „Gwardia”
- inne dochody

WKS „Podhalanin” realizuje takie przedsięwzięcia jak: budowanie i remonty obiektów sportowych, zgodnie z zatwierdzonym przez Federację „Gwardia” planem inwestycyjnym.

Podstawą finansowania działalności WKS „Podhalanin” jest roczny plan finansowo-budżetowy, zatwierdzony przez zarząd klubu w ramach przyznanego limitu finansowego Federacji „Gwardia”. Do dysponowania majątkiem, zaciągania zobowiązań i zawierania kredytów w imieniu klubu upoważnione jest prezydium zarządu klubu. W wypadku nabywania lub zbywania nieruchomości konieczna jest każdorazowa pisemna zgoda Federacji „Gwardia”.

VII-Godło i barwy WKS „Podhalanin”.

Flaga WKS „Podhalanin” składa się z barw: czerwono-biało-ciemno-niebieskiej. Emblemat klubu posiada kształt dotychczasowego emblematu.

VIII-Nadzór.

Nadzór nad działalnością WKS „Podhalanin” sprawuje Federacja „Gwardia”.

IX-Postanowienia końcowe.

Uchwały w sprawach działalności WKS „Podhalanin” zapadają większością głosów przy obecności dwóch trzecich uprawnionych do głosowania. Zmiany w statucie mogą być dokonane uchwałą walnego zebrania większością dwóch trzecich głosów przy obecności dwóch trzecich uprawnionych do głosowania. Rozwiązanie WKS „Podhalanin” może nastąpić na mocy uchwały walnego zebrania oraz na skutek uchwały naczelnych organów państwowych, powołanych do kierowania kulturą fizyczną i sportem.¹⁵

WKS Podhalanin podlegał pod Federację Klubów Sportowych „Gwardia” do 31 grudnia 1965r, a od 1 stycznia 1966 r. pod Radę W.F. i Sportu MON.¹⁶

Władze zarządu oraz członkowie musieli przedłożyć nowy statut klubu. Został on uchwalony na Walnym zebraniu 26 listopada 1965 r., a 9 lutego 1966 r zatwierdzony przez Urząd Spraw Wewnętrznych Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie. Statut wpisano do rejestru pod nr 7-463.¹⁷ Nowy statut klubu był podobny do pierwszego lecz poszerzony, bardziej dokładny i zawierał jedenaście punktów. Najważniejszą zmianą jaka różniła obydwie statuty było to, że klub podlegał od 1 stycznia 1966 r. pod Radę W.F. i Sportu MON. W statucie zmieniono wszystkie punkty gdzie było napisane, że klub podlega pod Federację „Gwardia” (działalność WKS, jego gospodarka materiałowa i pieniężna podlega kontroli MON oraz państwowym władzom kultury fizycznej w zakresie obowiązujących przepisów uchwalenie poprawki do statutu, podejmowanie uchwały o likwidacji WKS, nabywanie i obciążanie majątku

nieruchomego podlega zatwierdzeniu przez Radę W.F. i Sportu MON. Majątkiem WKS dysponuje zarząd zgodnie z zatwierdzonym przez Radę W.F. i Sportu MON budżetem. W nowym statucie dokładniej było opisane godło (biała szarotka na czarnym polu w zielonej obwódce), a barwy klubu zmieniono na kolory: czerwony, żółty i niebieski.

Pierwszy statut nic nie mówił o długości kadencji zarządu, zaś drugi statut wyjaśniał, że zarząd WKS składał się z jedenastu członków wybieranych na okres dwóch lat w głosowaniu tajnym przez Walne Zgromadzenie. W pierwszym statucie można zauważyć, że WKS „Podhalanin” wśród swych członków powinien posiadać 60% pracowników MSW lub ich rodzin, natomiast w drugim nie określono takich procentowych wymagań. W pierwszym statucie zapisano propagowanie wychowania socjalistycznego oraz wprowadzanie do sportu zasad socjalistycznej moralności, natomiast w drugim statucie takich stwierdzeń komunistycznych jest już niewiele.¹⁸

HISTORIA SEKCJI PIŁKI NOŻNEJ

Sekcja ta była największą i najwięcej pieniędzy przeznaczano na jej utrzymanie. Przykładowo w 1959 r. rozchody klubu wynosiły 48.701.91 zł

- 1) sekcja piłki siatkowej-1.799.-
- 2) sekcja tenisa stołowego-917.60-
- 3) utrzymanie biura i sekretariatu-6.20329-
- 4) sekcja piłki nożnej - 39.782.02-.19

Swoją działalność sekcja rozpoczęła od rozgrywek w „C” klasie. W pierwszym roku drużyna rozegrała 51 spotkań, z czego 16 mistrzowskich. Piłkarze osiągnęli bardzo dobry wynik, wygrywając 15 meczów. Zdobyli mistrzostwo grupy i awansowali do „B” klasy. Drużyna dzięki staraniom zarządu klubu i kierownictwu sekcji rozegrała szereg towarzyskich spotkań. Do sukcesów można zaliczyć: dwukrotne zwycięstwo nad III ligową Koszarawą, zwycięstwo nad Czarnymi Żywiec oraz Unią Oświęcim, kilka zwycięstw nad Skawą Wadowice oraz zdobycie pucharu Podokręgu Wadowickiego i pucharu Dowództwa Garnizonu Kraków. Mimo dużej ilości rozgrywanych spotkań mistrzowskich oraz towarzyskich, piłkarze włączyli się aktywnie w organizowane imprezy przez Powiatowy Komitet Kultury Fizycznej. W pierwszym okresie funkcjonowania drużyny kierownikami byli: sier. Tadeusz Bobrek oraz por. Kazimierz Szymański. Funkcję trenera pełnił Ryszard Kanik. WKS „Podhalanin” reprezentowali zawodnicy: Stanisław Bastrzyk, Marian Domieszewski, Stanisław Dziuban, Józef Guroka, Idzi Jakubiec, Jan Kulig (kapitan drużyny), Bolesław Matlakiewicz, Waldemar Nowak, Franciszek Prędko, Zdzisław Sikora, Henryk Stajniak.²⁰

Sekcja piłki nożnej miała treningi nieregularnie, a planu treningowego nie było. Wynikało to z przyczyny pełnienia służby wojskowej przez zawodników w różnych godzinach. Trener Ryszard Kanik zaproponował, aby stworzyć pluton sportowy. Taki pluton stworzono, co spowodowało, że treningi zaczęto prowadzić regularnie.²¹

W 1960 r. drużyna rozegrała 51 spotkań, w tym 26 meczów mistrzowskich, 16 pucharowych, 9 towarzyskich. Pod koniec sezonu awansowała do „A” klasy. W tym udanym sezonie grało w zespole 34 zawodników.²² Drużyna nie miała swojego boiska, więc trenowała i rozgrywała mecze na boisku LZS Dąb w Tomicach. Niestety, boisko to nie spełniało warunków, jakie stawiane były przed obiektami sportowymi

dla rozgrywek „A” klasy. Przeszkodą w odbywaniu treningów była znaczna odległość jaka dzieliła jednostkę od boiska. Zarząd WKS „Podhalanin” w 1963 r. postarał się, aby mecze rozgrywane były na stadionie LKS „Skawa” Wadowice. Wpłynęło to korzystnie na frekwencję kibiców drużyny. Do wyróżniających się zawodników w tamtym czasie należeli: Bąk, Biel, Bury, Flak, Kubiś, Lenda, Majcherek, Maciejasz, Mrozek, Nowak, Olberek, Pawłowski, Sala, Smoter, Stępień, Wilk, Zakierski, Zawieja.²³ W ostatnim okresie działalności sekcji w latach 1965-1967 kierownikiem drużyny był Kazimierz Górski, a trenerem Bronisław Czapik. Klub reprezentowali następujący zawodnicy: Edward Bartoś, Eugeniusz Dygdań, Zdzisław Hryncyszyn, Piotr Tomala, Józef Zaręba, Zbigniew Żuwała.

W drużynie „Podhalanina” grali również zawodnicy, którzy znani byli na arenie krajowej oraz międzynarodowej: 15-krotny reprezentant Polski Fryderyk Monica oraz zawodnicy Wisły Kraków Jan Radak, Stanisław Kalisz.²⁴ W czasie swej działalności klub miał problemy nie tylko finansowe, dużym problemem był także brak zawodników. W zespole grali tylko żołnierze, którzy po skończeniu służby, czyli po upływie półtora roku wracali do domu. Wpływało to niekorzystnie na zgranie zawodników oraz integrację zespołu. Treningi były nastawione na utrzymanie i podniesienie umiejętności, z którymi zawodnik przyszedł do wojska. Zarząd klubu szukał pomocy w komendach rejonowych, aby te kierowały do jednostki w Wadowicach żołnierzy posiadających odpowiednie umiejętności piłkarskie. Drużyna grająca w „A” klasie nie miała uprawnień ani pieniędzy na organizowanie obozów treningowych. Największym jednak problemem był brak własnego boiska.²⁵ Sekcja piłki nożnej została rozwiązana w 1967 roku.²⁶

HISTORIA SEKCJI JEŹDZIECKIEJ

W jednostce konie pojawiły się w 1955 r. Utworzono dwa plutony: pluton koni jucznych oraz pluton rozpoznania konnego.²⁷ Na początku 1962 r. w klubie WKS „Podhalanin” powstała nowa sekcja jeździecka. Pierwszym kierownikiem sekcji był por. Otomański. Zaraz na początku swojej działalności zarząd klubu czynił starania, aby zarejestrować sekcję jako wyczynową. Klub otrzymał w tym celu dotację w wysokości 1000 zł. Lecz okazało się, że zamiar ten przerósł możliwości finansowe i organizacyjne klubu. Z pomocą dla nowo powstałej sekcji pośpieszyło TS „Wisła”, które zajęło się organizacją pracy i fachową radą w sprawach jeździectwa.²⁸ W 1962 r. na prośbę generała brygady Bronisława Kurjaty do Wadowic przeniósł się trener i rzeczoznawca koni mjr Tadeusz Tetmajer. Urodzony w Bronowicach pod Krakowem był synem znanego malarza Włodzimierza Tetmajera i wychowankiem słynnego Centrum Wojskowego Kawalerii w Grudziądzu. Przed II wojną światową jako rotmistrz służył w 8 Krakowskim Pułku Ułanów im. Józefa Poniatowskiego oraz w 13 Wileńskim Pułku Ułanów. W czasie kampanii wrześniowej walczył w bitwie pod Kutnem. Został odznaczony Krzyżem Walecznych, Virtutti Militari oraz Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami. Mjr Tetmajer przed wojną posiadał tytuł trenera jeździectwa, a po wojnie uzupełnił swoją wiedzę w Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie. Przez jakiś czas był trenerem przy stadninie koni LZS Zagórzycy koło Brzeska. W pracy w WKS „Podhalanin” zaangażowana była cała rodzina majora, żona Jadwiga, córka Barbara, a pomocnikiem, a zarazem prawą ręką trenera Tetmajera był jego syn, Włodzimierz, posiadający uprawnienia instruktora jeździectwa.

W pierwszym okresie działalności omawianej sekcji duży wkład pracy włożyli działacze z Wadowic: Aleksander Banachowski, Józef Zając oraz Zbigniew Filek, który pełnił funkcję księgowego. Weterynarzem był sierżant Bolesław Stępień. Nowo założona sekcja dostała cztery znakomite konie: Dugana, Flecera, Gladiolusa oraz Kanona. Do wadowickiego „Podhalanina” trafili doskonale zawodnicy ze stadniny koni z Chyszowa i ze stadniny ogierów z Klikowa: Eugeniusz Falkowski, Józef Wrona oraz Władysław Zapała. Barw klubu bronili również zawodnicy znani w Polsce i na arenie międzynarodowej. Stanisław Kumorek brał udział w konkursie skoków w międzynarodowych zawodach w Budapeszcie i Wiedniu oraz reprezentował Polskę na Mistrzostwach Europy Juniorów w Londynie w 1960 r., gdzie królowa angielska wręczyła nagrodę całej ekipie za czołowe miejsce. Drugi z zawodników to Mirosław Szefer. Jako dziesięcioletni chłopiec uczestniczył na Mistrzostwach Polski w Okocimiu. Zajął I miejsce na Ampulce w rejonowych Mistrzostwach Polski LZS przed eliminacjami do Mistrzostw Polski w konkursie skoków dla juniorów 10-ciu przeskód.²⁹ W klubie zaczęto intensywnie trenować grupy młodzieży z Wadowic. Do wyróżniających się zawodników należeli: Maria Banachowska, Ewa Ficek, Jan Skoczylas, Kamil Suknarowski, Zbigniew Szaszkievicz, Mieczysław Zawadzki. W tym okresie Włodzimierz Tetmajer, Kamil Suknarowski, Mieczysław Zawadzki byli członkami kadry Polski juniorów.³⁰ Po kilku latach treningów ciężka praca trenera mjr Tetmajera oraz zawodników dała efekty. W 1965 r. na Mistrzostwach Polski Seniorów w skokach w Gnieźnie Mirosław Szefer zajął 8 lokatę. Startował na koniu Kanon. Był to jeden z najstarszych ogierów urodzony w 1950 r. W 1965 r. Mieczysław Zawadzki i Kamil Suknarowski uczestniczyli w konkursie skoków przez przeszkody w Starogardzie Gdańskim. Zawadzki zdobył brązowy medal, a Suknarowski był w czołówce. Od 1965 r. wadowicki „Podhalanin” organizował pod Wielką Krokwią w Zakopanym „Zimowe Zawody Konne”. Impreza odbywała się z inicjatywy „Dziennika Polskiego”. Nagrodą główną był Puchar „Dziennika Polskiego”. Na zawody do Zakopanego przyjeżdżali najlepsi zawodnicy z kraju, a od 1968 r. również z zagranicy. W konkursie rozgrywanym systemem Pucharu Narodów klub wystawiał drużynę w składzie: Stanisław Kumorek na Dwoince oraz Mirosław Szefer na Jurgisie. Kilka razy występowali Maria Banachowska oraz Włodzimierz Tetmajer. Zawodnicy z Wadowic co roku zdobywali najwyższe trofea. W 1966 r. Mirosław Szefer na międzynarodowych zawodach w Kownie na koniu Bark wygrał konkurs Potęgi Skoków. Na zawodach WKS-Gwardia w Warszawie uzyskał na Kanonie w Potędze Skoków wynik 188 cm oraz na tym samym koniu wygrał Konkurs Szybkości. W 1967 r. Mirosław Szefer i Stanisław Kumorek w Pucharze Narodów w Wilnie wygrali zespołowo, a Konkurs Szybkości na Kanonie wygrał Mirosław Szefer. W czerwcu 1967 r. Mirosław Szefer na zawodach w Lipsku zdobył na Jurgisie czołowe miejsce. W tym okresie zawodnik ten miał bardzo dobrą formę. Miał zdobyte cztery kółka olimpijskie. Spłot niekorzystnych wydarzeń spowodował, że ten doskonały zawodnik nie pojechał na olimpiadę w Meksyku.³¹ Rok 1967 Mirosław Szefer zakończył znowu sukcesem. Na zawodach międzynarodowych (CHI) w Poznaniu w konkursie dokładności (125 cm) na Dwoince był piąty, w konkursie sztafet (130 cm) drugi oraz w konkursie zespołowym (150 cm) w mieszanym zespole polsko-rumuńskim pierwszy na Jurgisie. W 1968 roku Mirosław Szefer zwyciężył w zawodach o memoriał mjr Adama Królikiewicza na krakowskich Błoniach, a na zawodach w NRD w miejscowości Neustadt Dozse na Kanonie zajął drugie miejsce. W tym samym roku w Lipsku, gdzie startował, w sumie cztery razy zwyciężył.

W okresie tym zaczął odnosić sukcesy junior Jan Skoczylas. Na Mistrzostwach Polski w 1968 r. zajął czwarte miejsce. W tym samym roku występował we Francji w Craon w Mistrzostwach Europy Juniorów w WKKW (Wszechstronny Konkurs Konia Wierzchowego). W zawodach uczestniczyło kilka zespołów oraz 46 zawodników indywidualnych. Obecne były następujące reprezentacje: Francji, ZSSR, Bułgarii, Belgii, RFN, Włoch i Polski. Polska reprezentacja miała szanse na zajęcie pierwszego miejsca. Niestety nie udało się. Przyczyną porażki były trudności związane ze złym transportem koni przez Polskie Koleje Państwowe. W końcowej klasyfikacji Polska zajęła trzecie miejsce. Jan Skoczylas był 23. Startował na koniu Dziurawiec, dzieląc go z innymi zawodnikami, co odbiło się na wyniku. Jan Skoczylas najlepiej czuł się w WKKW. Jest to najtrudniejsza konkurencja, którą uważa się za koronę jeździectwa. Konkurencja ta wymaga ogromnej siły, wytrzymałości, odwagi oraz dobrej orientacji. Na zawodach WKKW koń jest narażony na tak duże obciążenia, że może startować tylko dwa, trzy razy w sezonie.

W 1969 roku Mirosław Szefer zanotował swój największy sukces. Zdobył srebrny medal w WKKW na Mistrzostwach Polski w Racocie. Dosiadał wówczas konia Nalot. W 1970 roku na Ramzesie zdobył trzecie miejsce w międzynarodowym konkursie trwającym trzy dni. W tym samym roku w międzynarodowych Zawodach Armii Zaprzężonych w Budapeszcie na Ramzesie był drugi, a na Jurgisie w tych samych zawodach rok później powtórzył sukces zajmując ponownie drugie miejsce. W 1970 roku Mirosław Szefer zajmował piątą lokatę w Polsce w klasyfikacji jeźdźców i został powołany do kadry polskiej. Jan Skoczylas zajął pierwsze miejsce w WKKW na koniu Niż w miejscowości Racot. W Radomiu Stanisław Kumorek na Dwoince w konkursie tzw. bicie rekordów wysokości uzyskał 2,05 m pokonując słynnego jeźdźcę Wiesława Dziadczyka z Kozienic. Bardzo wysoką formę prezentował Jan Skoczylas. Zajmował czołowe miejsca w imprezach WKKW w Kadynach, Elblągu i Albertovcach (b. Czechosłowacja). Zawodnik ten został dostrzeżony i od 1 stycznia 1971 r. objęty został kontrolowanym szkoleniem do olimpiady w Monachium. W maju 1971 r. na Mistrzostwach Polski w Starogardzie Gdańskim w swojej ulubionej konkurencji w WKKW na koniu Datiusz zajął pierwsze miejsce. W 1970 r. na dwadzieścia trzy kluby w Polsce WKS „Podhalanin” zajął IX miejsce z notą 930,5 pkt. Indywidualnie Jan Skoczylas w klasie III - WKKW zajął pierwsze miejsce. Bezpośrednio przed olimpiadą Jan Skoczylas trenował w klubie „Nadwiślan” w Kwidzynie oraz w Starogardzie Gdańskim. Na zawodach w Poznaniu z okazji święta 1 Maja miał wypadek: nieszczęśliwie spadł z konia Efrik. Kilka dni później wydarzył się znacznie poważniejszy wypadek samochodowy, w wyniku którego zginął trener Jerzy Grabowski, a Jan Skoczylas przeżył tylko dzięki gipsowi założonemu kilka dni wcześniej. Mimo tak tragicznych wypadków ten twardy zawodnik reprezentował Polskę na olimpiadzie w Monachium. Startował w konkursie WKKW na koniu Wandal i występował jako zawodnik „Podhalanina”.

Początek jego występu był bezbłędny, niestety później dwa upadki przekreśliły szanse na medal.³² W generalnej klasyfikacji zajął szesnaste miejsce.³³ Po igrzyskach wyemigrował do Finlandii. W miejscowości Lahti trenował młodych jeźdźców.³⁴

Na przełomie lat 60-tych oraz 70-tych w klubie trenowało i osiągało niezłe rezultaty kilku juniorów. Startowali na mistrzostwach Polski. Do najzdolniejszych należeli: Ryszard Kuba, Wiesław Młynek, Edward Palichleb, Hubert Szaszkievicz, Wiesław Tomczyk, Wojciech Zając.

Po olimpiadzie w Monachium w klubie zaczął się kryzys. Powodem upadku klubu był brak funduszy, nastąpiły cięcia budżetowe. Mjr Tadeusz Tetmajer jakiś czas opłacał klub przez TS „Wisła”, a potem przeszedł na emeryturę.³⁵ Mimo tak trudnej sytuacji w 1974 r. Edward Palichleb na zawodach zimowych w Zakopanem zajął pierwsze miejsce. W tym samym roku Mirosław Szefer i Stanisław Kumorek zajęli pierwsze miejsce w potężne skoków na zawodach organizowanych w Zakopanem. Mirosław Szefer na zawodach o Puchar „Kuriera Polskiego” w Warszawie pokonał przyszłego olimpijczyka z Moskwy (1980 r.) Jana Kowalczyka.

Pod koniec działalności klub posiadał 16 koni, z których 4 miały klasę międzynarodową.³⁶ Przez jakiś czas treningi prowadził Stanisław Kumorek.³⁷ W 1984 r. kilku wadowiczian z inicjatorami Anną i Wojciechem Zając postanowili wznowić działalność klubu. Z prywatnych pieniędzy zakupiony został kawałek gruntu we wsi Zawadka oraz pierwszy koń, roczny źredek Kwazar. W kwietniu 1986 r. powstał Młodzieżowy Klub Jeździecki ZSMP- Podhalanin. Do działalności klubu przyłączył się mjr Tadeusz Tetmajer. Od 1986 r. klub brał udział w zawodach w południowej Polsce, a Edward Palichleb na koniach Sonet i Turyn zajmował czołowe miejsca. W wyniku starań uzyskano pozwolenie na działalność gospodarczą. Pozwoliło to na rozbudowę stajni, zapewnienie własnego transportu oraz zakup sprzętu jeździeckiego. Funkcję trenera pełnił Wojciech Zając. Do treningów powrócił Mirosław Szefer uzyskując dobre rezultaty. Siedzibą klubu w tamtym okresie było Towarzystwo Miłośników Ziemi Wadowickiej. W tym okresie wyróżnili się działacze Ludwik Bucki, Bogdan Czapla, Eugeniusz Kamiński, Grażyna Lach, Paweł Radwan.³⁸

INNE SEKCJE

Sekcja narciarska została założona zaraz po utworzeniu klubu. Pierwszym kierownikiem sekcji był por. Lech Pawłowski, a następnie por. Zbigniew Ziółek. Sekcja nie była zgłoszona do Polskiego Związku Narciarstwa.³⁹ Por. Zbigniew Ziółek pracował jako instruktor nieodpłatnie, a mimo to zawodnicy przez niego trenowani osiągalni dobre rezultaty.⁴⁰ W 1958 r. kilku zawodników zakwalifikowało się do reprezentacji Wojsk Wewnętrznych. Na zawodach krajowych uzyskiwali następujące wyniki: Kazimierz Grzyb-złoty medal w zjeździe, Bednarz i Kapera za skoki i bieg zjazdowy uzyskali dobre punktowane miejsca. Zawodnicy ci wyjechali w tym samym roku na międzynarodowe zawody do NRD. Sekcja narciarska nie miała regularnych treningów. Jazdę na nartach traktowano jako przyjemność oraz przygotowanie żołnierzy do szybkiego poruszania się w terenie górzystym.⁴¹

Sekcja tenisa stołowego oraz sekcja siatkówki zostały powołane do życia na walnym zebraniu WKS „Podhalanin” 10 grudnia 1958 r. Instrukctorem sekcji tenisa stołowego był por. Władysław Zoń.⁴² Zawodnicy grali w „B” klasie. Sekcja skupiała siedmiu zawodników.⁴³ Sekcja siatkówki swe mecze rozgrywała w „B” klasie. Skupiała dziesięciu zawodników.⁴⁴ W drużynie między innymi występowali zawodnicy z „Beskidu” Andrychów Kudłacik i Szlagor oraz Polak ze „Śrubiarni” Żywiec.⁴⁵ Kierownikiem sekcji był Adam Jura.⁴⁶

W tenisa stołowego i w siatkówkę w klubie grano krótko. Obydwie drużyny rozwiązano w 1960 r. Powodem zakończenia działalności tych sekcji były trudności finansowe i deficytowa działalność.⁴⁷

W klubie działała prężnie sekcja KKF (Krzewienia Kultury Fizycznej). Miała za zadanie organizowanie różnego rodzaju zawodów sportowych, wycieczek górskich oraz propagowanie kultury fizycznej. Kierownikiem sekcji był por. Zbigniew Ziótek. W 1962 r. zorganizowano zawody narciarskie dla uczczenia 1000 - lecia państwa polskiego. Brało w nich udział 70 zawodników. W powiatowych zawodach strzeleckich reprezentacja klubu zajęła I miejsce zdobywając przechodni puchar Przewodniczącego Powiatowej Rady Narodowej. Reprezentacja „Podhalanina” brała rokrocznie udział w powiatowych zawodach narciarskich. W 1962 r. zawodnicy klubu zdobyli czołowe miejsca: 1,4,5,6 i 7. Sekcja KKF zawsze pomagała przy organizowaniu zawodów powiatowych na Leskowcu i w Tarnawie. Kadra i żołnierze często udawali się na piesze turystyczne wycieczki w góry. Pokonali większość górskich szlaków w Polsce. Wycieczki odbywały się zarówno w lecie jak i w zimie. Wojsko pokonywało trudne trasy górskie z obciążeniem nawet 25 kilogramowym. Od 1962 roku zaczęto zdobywać odznaki GOTu (1962 r. zdobyto 136 brązowych odznak). Wycieczki górskie z dodatkowym obciążeniem przyczyniły się nie tylko do poprawienia kondycji żołnierzy ale i do poznania polskich gór.⁴⁸

CZASY DZISIEJSZE

Obecnie z działalności sportowej w Podhalaninie pozostała tylko jazda konna, ale jest ona traktowana bardziej rekreacyjnie niż sportowo. W Wadowickim Domu Wypoczynkowym „Podhalanin” znajduje się kilkanaście koni.

Na koniach jeżdżą przede wszystkim ludzie młodzi, traktując ten wspaniały sport jak zabawę i rekreację. WDW prowadzi także odpłatne lekcje jazdy konnej. Instruktorami w klubie są technik weterynarz Andrzej Stopka oraz masztalerz Kazimierz Bizoń. Bardziej zaawansowani jeźdźcy w ramach treningu wykonują trudne techniczne elementy: skaczą przez przeszkody, pokonują dresaż na czworoboku oraz wyjeżdżają w teren. Jeźdźcy z Wadowic startują także w różnego rodzaju zawodach.⁴⁹

W dniach 4 - 5 listopada 2000 r. WDW „Podhalanin” po raz pierwszy organizował imprezę święto konia „Hubertus”. Zawody składały się z trzech etapów: konkursu ujeżdżania, biegu z przeszkodami - krosu oraz pogoni za lisem. W konkursie ujeżdżania zawodniczki z „Podhalanina” zajęły czołowe miejsca: Elżbieta Repich na Kolcie II- miejsce, Aleksandra Baraniec na Wenus III- miejsce, Anna Błachowska na Grocie IV- miejsce.

W biegu z przeszkodami III - miejsce zajęła Elżbieta Repich, a IV- miejsce Aleksandra Baraniec.⁵⁰

•

Jan Gajczak – absolwent Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach, nauczyciel wychowania fizycznego w gimnazjum w Wadowicach.

PRZYPISY

- ¹ E. Kotowiecki, Zarys historii szpitali w Wadowicach i na ziemi wadowickiej, Wadowice Studia z dziejów miasta, Wadowice 1997, s.239.
- ² R.A. Gajczak, Wadowice miasto rodzinne Jana Pawła II, Warszawa 1986, s.186.
- ³ Materiały archiwalne WKS „Podhalanin”.
- ⁴ E. Kotowiecki, op. cit., s. 23

- ⁵ R. A. Gajczak, op. cit., s. 198.
- ⁶ Legenda głosi, że przez miasto przeciągały wojska króla Jana III Sobieskiego.
- ⁷ Materiały archiwalne WKS „Podhalanin”.
- ⁸ Stopnie wojskowe ulegały zmianom w związku z awansami. Autor opracowania zaznacza, iż prawidłowe ustalenie stopni wojskowych oraz imion działaczy i zawodników nie zawsze było możliwe.
- ⁹ Zespół Lektorski, Historia tradycji „Podhalańskiej Jednostki KBW w Wadowicach (referat - praca niepublikowana, s.1-10).
- ¹⁰ Materiały archiwalne WKS „Podhalanin”.
- ¹¹ Protokół z zebrania sprawozdawczo-wyborczego WKS „Podhalanin” z dnia 10 grudnia 1958r.
- ¹² Pr. z zeb. WKS „Podhalanin” z dnia 12 stycznia 1960 r.
- ¹³ Pr. z zeb. WKS „Podhalanin” z lat 1960-1976.
- ¹⁴ Pr. z zeb. WKS „Podhalanin” z lat 1965-1976.
- ¹⁵ Statut WKS „Podhalanin” z dnia 2 stycznia 1958r. Statut ten został wciągnięty 2 stycznia 1958 r. do rejestru stowarzyszeń Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie pod nr A 463. Przedstawiony przez autora statut WKS „Podhalanin” w niektórych punktach jest skrócony.
- ¹⁶ Sprawozdanie z działalności stowarzyszenia pod nazwą WKS Podhalanin za rok 1965. Wadowice 9 lutego 1966.
- ¹⁷ Decyzja Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie Urząd Spraw Wewnętrznych nr USW.II.-2-6/66. z dnia 9 lutego 1966 r. Sprawozdanie z rocznej działalności WKS Podhalanin w Wadowicach za rok 1969.
- ¹⁸ Statut WKS „Podhalanin” z dnia 8 stycznia 1958 r. Statut WKS „Podhalanin” z dnia 9 lutego 1966 r.
- ¹⁹ Spr. z zeb. WKS „Podhalanin” z dnia 12.01.1960 r.
- ²⁰ Referat wygłoszony na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym WKS „Podhalanin” w dniu 10.12.1958 r.
- ²¹ Spr. z zeb. WKS „Podhalanin” z dnia 10.12.1959 r.
- ²² Spr. z zeb. WKS „Podhalanin” z dnia 12.01.1960 r.
- ²³ Sprawozdanie z działalności sportowej WKS „Podhalanin” za rok 1962.
B. Czapiak, Klub Sportowy „Podhalanin”, Rozmaitości Wadowickie, grudzień 1988, s. 3.
- ²⁴ B. Czapiak op.cit, s. 3.
- ²⁵ Sprawozdanie z działalności sportowej WKS „Podhalanin” za rok 1962.
- ²⁶ B. Czapiak op.cit, s. 3.
- ²⁷ Materiały archiwalne WKS „Podhalanin”.
- ²⁸ Sprawozdanie z działalności sportowej WKS „Podhalanin” za rok 1962.
- ²⁹ B. Czapiak op. cit, s. 3.
- ³⁰ Na podstawie wywiadu z p. W. Tetmajerem.
- ³¹ B. Czapiak op. cit, s. 3.
- ³² B.Czapiak, Klub Sportowy „Podhalanin”, Rozmaitości Wadowickie, marzec 1989, s. 3
- ³³ J. Gajczak, Wychowanie fizyczne, sport i rekreacja w średnich oraz zasadniczych szkołach zawodowych powiatu wadowickiego w latach 1945-1975, Szkice z Dziejów Kultury Fizycznej na Górnym Śląsku, Zagłębiu i Podbeskidziu, Wadowice 2002, s.68.
- ³⁴ B.Czapiak, op. cit, s. 3.
- ³⁵ Na podstawie wywiadu z p. Włodzimierzem Tetmajerem.
- ³⁶ B. Czapiak, op. cit, s. 3.
- ³⁷ Na podstawie wywiadu z p. Włodzimierzem Tetmajerem.
- ³⁸ B. Czapiak op. cit, s. 3.
- ³⁹ Referat wygłoszony na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym WKS „Podhalanin” w dniu 10.12.1958 r.
- ⁴⁰ Sprawozdanie z rocznej działalności WKS „Podhalanin” w Wadowicach za rok 1969.
- ⁴¹ Referat z dnia 10.12.1958 r.
- ⁴² Uchwała walnego zebrania WKS „Podhalanin” z dnia 10.12.1958 r.
- ⁴³ Sprawozdanie z działalności stowarzyszenia z dnia 16.02.1960 r.
- ⁴⁴ Sprawozdanie z działalności stowarzyszenia z dnia 16.02.1960 r.
- ⁴⁵ B. Czapiak op. cit, s. 3.
- ⁴⁶ Sprawozdanie z zebrania WKS „Podhalanin” w Wadowicach z dnia 10.12.1959 r.
- ⁴⁷ Pismo o działalności WKS „Podhalanin” z dnia 24.02.1961 r. do Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej (Urząd Spraw Wewnętrznych Kraków).
- ⁴⁸ Sprawozdanie z działalności WKS „Podhalanin” za 1962 r.
- ⁴⁹ Materiały archiwalne WKS „Podhalanin”.
- ⁵⁰ K. Williams, Wadowicki Hubertus, Konie i Rumaki, 1.12.2000 r., s. 62.